

VIHTI KAUKOILA 2
Johanna Seppä 2008

Kivikautisen asuinpaikan koekaivaus

f145753:3

MUSEOVIRASTO

SISÄLLYSLUETTELO

ARKISTOTIETOJA	2
GT-KARTTAOTE	3
PERUSKARTTAOTE	4
JOHDANTO	5
SIJAINTI JA MAASTO	5
TUTKIMUSHISTORIA	6
KAIVAUSMENETELMÄT	6
HAVAINNOT KAIVAUSALUEILTA	7
LÖYDÖT	7
KAIVAUKSEN TULOKSET	8
NEGATIIVILUETTELO	9
DIALUETTELO	9
KARTTALUETTELO	9
KUVATAULUT	10
KARTAT	13
LIITE: koekuoppien vaaitusluettelo	

VIHTI KAUKOILA 2 1000008100

Mj-tyyppi asuinpaikat
Ajoitus kivikautinen
Rauhoitusluokka 3 (muutettu koekaivauksen jälkeen)
Lukumäärä 1
Peruskartta 204105 Nummela
Koordinaatit p= 6697786, i= 3351400, z= 35 m mpy
Koordinaattiselite keskikoordinaatti GPS-paikannus
Pinta-ala 60x50 m
Rajaustarkkuus pintalöydöt, topografia
Etäisyystieto Vihdin kirkosta 5,7 km etelälounaaseen

OMISTAJATIEDOT

Alue/rekisterikylä Kaukoila
Tila 927-411-3-14 Kaukoila
Tila 927-411-3-47 Mikonmäki
Maanomistaja Säiläkivi Mikko Tapani
Lisätietoja Maanomistaja tavattiin

ARKISTOTIEDOT

Aikaisemmat tutkimukset ja löydöt 2007 inventointi Tapani Rostedt KM 36695 kvartsia, pii-iskos
 KM 36695:1 – 2

KOEKAIVAUS

Aika 15. – 19.9.2008
Löydöt KM 37854:1 – 3
Karttaotteet GT-karttaote 1:100 000 ja pk 204105 Nummela 1:10 000
Kuvat F145753:1 – 8, D61267:1 – 3

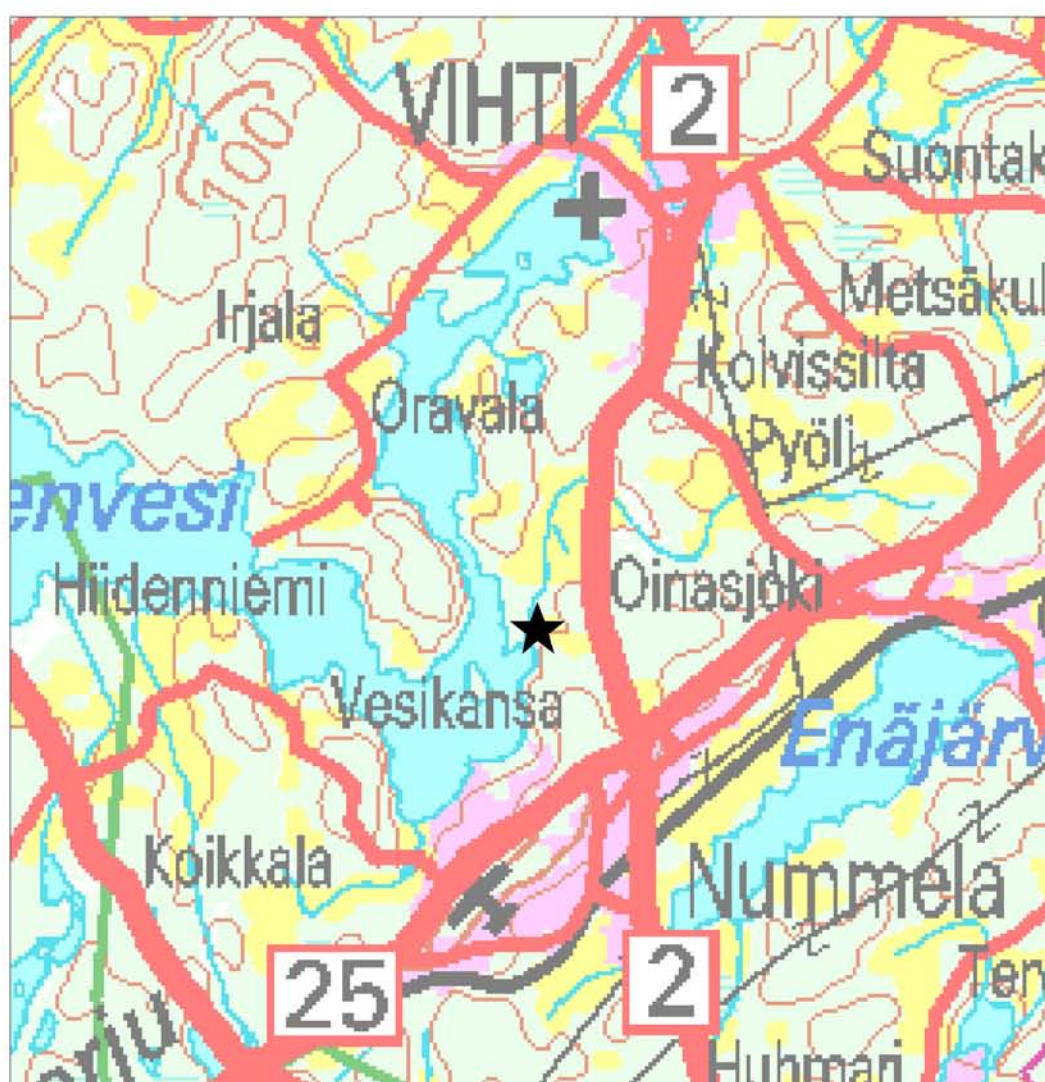
KOHDEKuvaus

Asuinpaikka sijaitsee länteen ja länsilounaaseen avautuvalla loivalla peltorinteellä. Koepistojen perusteella kyntökerroksen paksuus on noin 30 cm, ja sen alla ei ole enää merkkejä kulttuurikerroksesta. Asuinpaikan kulttuurikerros on siten ainakin osittain tuhoutunut. Löytöinä paikalta tuli kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia sekä yksi pii-iskos. Löytöjen ja topografian perusteella rajatun asuinpaikan laajuus on noin 60 x 50 m.

VIHTI KAUKOILA 2
1000008100
Johanna Seppä 2008

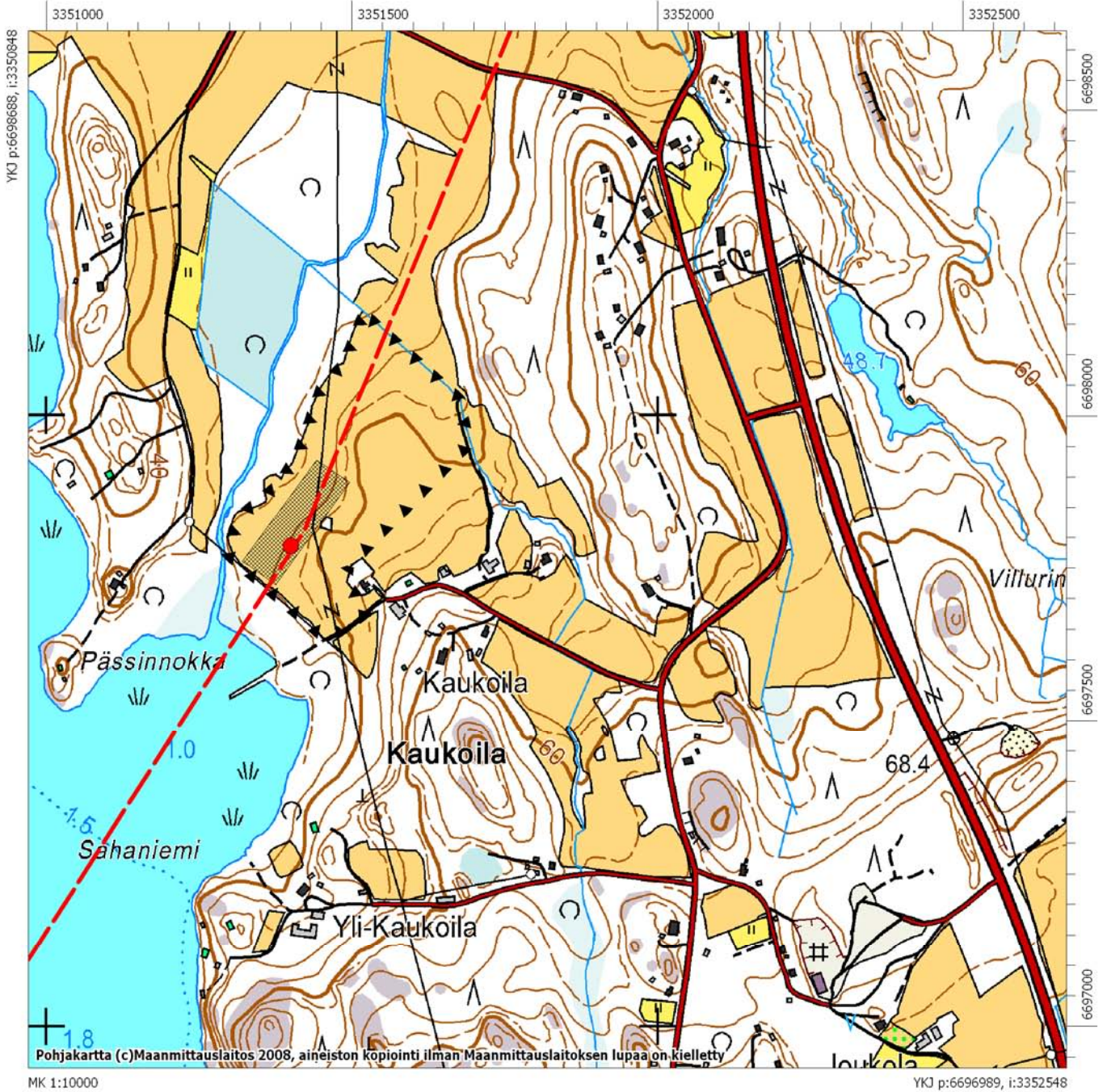
ote Gt-kartasta 1:100 000

★ tutkimusalueen sijainti

VIHTI KAUKOILA 2 1000008100

- muinaisjännöksen keskikoordinaatti p= 6697786, i= 3351400, z= 35 m mpy
- suunniteltu kaasuputkilinjaus
- koekuopitettu alue
- ▲▲▲ pintapoimittu alue

ote peruskartasta 204105 Nummela

JOHDANTO

Gasum Oy/Neste Jacobs Oy:n suunnitteleman maakaasuputkilinjan takia tuli tarpeelliseksi tutkia Vihdin Kaukoila 2 kivi-kautista asuinpaikkaa. Putken linjaus kulkee asuinpaikka-alueen läpi. Asuinpaikka on todettu vuoden 2007 inventoinnissa, mutta sen laajuus ja säilyneisyys eivät ole tiedossa. Paikalla suoritettiin koekaivaus 15. – 19.9.2008. Kaivausjohtajana toimi FM Johanna Seppä Museovirastosta ja apulaistutkijana FM Riikka Mustonen. Kaivajina oli kolme arkeologian opiskelijaa ja yksi korkeakouluharjoittelija. Koekaivaus oli osa laajempaa Mäntsälä – Siuntio -putkilinjan tutkimusta.

SIJAINTI JA MAASTO

Kaukoila 2:n kivi-kautinen asuinpaikka sijaitsee Vihdin Kaukoilan kylässä Veikkoinkorven teollisuusalueen pohjoispuolella, noin 2 km VT 2:n ja tien nro 25 risteyksestä luoteeseen. Maasto on Hiidenveteen laskevan Oinasjoen laaksoa. Laakso on muokattu pelloksi. Pelto-rinne laskee luoteeseen kohti jokea. Joen laakso asuinpaikan pohjoispuolella on alavaa kosteikkoa. Joen suun pohjoispuolella on Pässinnokka-niminen metsäinen niemeke, jossa sijaitsee Veikkolan kivi-kautinen asuinpaikka. Hiidenveden korkeus on peruskartan mukaan 31,9 m mpy ja Kaukoilan, kuten myös Veikkolan asuinpaikan korkeus on 35 m mpy. Kaukoila 2 asuinpaikka on noin 150 metrin päässä nykyisestä rantaviivasta. Suunniteltu maakaasuputki kulkee laakson pohjalla Oinasjoen itäpuolella noin 80 metrin päässä joesta ja arvioitun asuinpaikka-alueen läpi.

Maanomistajan mukaan pellon eteläpään järven rantaan on tuotu täyttömaata muun muassa Nummelan Prisman rakennuspaikalta. Täyttömaata on noin 25 metrin matkalla tieltä lähtien muutaman metrin kerros. Pelto on ollut tällä paikalla alava ja kostea. Pellon etelälaitaan täytetylle alueelle on suunniteltu työmaatie. Täyttömaa erottuu selvästi muusta tyyppillisestä savisesta peltomaasta kivisempänä kohtana.

Kaukoila 2 asuinpaikan ajoittaminen pelkästään rannankorkeuden perusteella ei ole mahdollista. Hiidenvesi on kuroutunut itsenäiseksi järveksi merestä jo vuosien 4250 – 4000 eKr. aikana. Nykyisin tämä kuroutumiskynnys on 33 metriä merenpinnan yläpuolella. Kuroutumisen jälkeen järven korkeus on pysynyt samana 1800 -luvulle asti, jolloin vedenpintaa laskettiin 1,5 metriä. Alkuperäinen rantaterassi on nähtävissä monin paikoin järven rannoilla. Asuinpaikkojen tyyppillinen sijaintikorkeus Hiidenveden alueella on 35 – 40 m mpy ja samalta asuinpaikalta voi olla sekä varhaiskampakeramiiikka että nuorakeramiikka, joilla on ikäeroa noin 1500 vuotta (Petro Pesonen 1991: Lohjan Kittiskosken asuinpaikan koekaivaus 1990. Lisiä Lohjanjärven ja Hiidenveden alueen kivi-kauden tutkimukseen. Kruuhu 1991, Kotiseudun vuosikirja, Lohjan Kotiseutututkimuksen ystävät r. y.). Kaukoila 2:lta ei ole saatu talteen mitään ajoittavia löytöjä.

TUTKIMUSHISTORIA

Kohde liittyy yhtenä osana suurempaan kokonaisuuteen, Neste Jacobs Oy:n suunnittelemaan Mäntsälän ja Siuntion välisen maakaasuputkilinjaan välille. Putkilinja inventoitiin vuonna 2007 (Tapani Rostedt). Kaukoila 2 on yksi inventoinnin yhteydessä löytyneistä arkeologista kohteista, joiden todettiin vaativan koetutkimuksia. Muut kohteet ovat Lohja Lampomäki, Siuntio Nackans ja Siuntio Myrans (ks. erilliset tutkimuskertomukset). Kaukoila 2 havaittiin pellon pinnalla näkyvien löytöjen perusteella. Paikalta löydettiin liitupiipun kappale, kvartsikaavin, kvartsi-iskoksia ja pii-iskos. Asuinpaikan laajuus arvioitiin näiden löytöjen ja soveliaan maaston mukaan. Peltoon tehtiin muutama koepisto, joilla todettiin kyntökerroksen olevan 30 cm paksuinen ja kulttuurikerroksesta ei näkynyt merkkejä. Koska asuinpaikan laajuutta ei voitu varmasti määrittellä inventoinnin puitteissa Museovirasto edellytti paikalle lisätutkimuksia. Vaihtoehtona olisi putkilinjan siirtäminen.

KAIVAUSMENETELMÄT

Kaukoila 2:n kohteessa oli tarkoituksena tutkia onko pintalöytöjen perusteella arvioidulla asuinpaikka-alueella säilynyt esihistoriallisia kulttuurikerroksia, jotka vaatisivat jatkotutkimuksia ennen maakaasuputken rakentamista. Putken keskilinja ja järven rantaan varatun laajemman toiminta-alueen rajat oli merkitty peltoon paaluilla. Tutkimus keskitettiin tälle alueelle ja erityisesti kohtaan, jossa pintalöytöjä oli havaittu aiemmissa tutkimuksissa. Koska alue on peltoa, kulttuurikerroksen yläosat ovat sekoittuneet kyntökerrokseen. Tutkimuksen aluksi pintapöimintakierros peltoaukealla uusittiin. Tarkoituksena oli varmistaa pintalöytöalueen sijainti omin havainnoin. Sängen peittämässä pellossa ei kuitenkaan voitu erottaa mitään löytöjä. Asuinpaikan sijoittamisessa täytyi luottaa aikaisempiin karttamerkintöihin. Tutkittava paaluväli oli 17720 – 17800.

Kaivauksen avuksi luotiin koordinaatisto, joka oli putkilinjan keskilinjaan suuntainen, lähes neulapohjoiseen, suuntaan 17 goonia. Koordinaatiston x-akseli kasvoi pohjoiseen ja y itään. Lähin korkeuskiintopiste oli 1,3 km pohjoiskoilliseen kaivauspaikasta. Kiintopisteen numero on 99M6107 ja korkeus 39,63 m mpy. Korkeus siirrettiin vaaituskoneen avulla kaivausalueen itäpuolella sijaitsevan metsäsaarekkeen reunassa olevaan kiveen, jonka korkeus oli 36,62 m mpy. Kaivauksella vaaittiin pintalukemat koeojista ja koekuopista.

Paikalle tilattiin kaivinkone, joka kuori kyntökerroksen pois kahdesta koeojasta. Koeojat sijoitettiin kulmittain siten, että ne kattaisivat mahdollisimman suuren alan pintalöytöalueesta sekä rinteen ala- että yläosasta. Koeojien lisäksi kaivettiin koekuoppia, myös aiemmin ilmoitetun pintalöytöalueen ulkopuolelle. Koeojien leveys oli noin kaksi metriä (kaivinkoneen kauhan leveydestä johtuen). Eteläisempi koeoja A sijoittui alas notkelmaan lähes putken keskilinjalle. Ojan pituusakseli oli $y=700 - 702$, pituudeltaan oja oli 20 metriä ja sen pohjoispäässä oli 10 metrin mittainen poikittainen oja itään, ylärinteeseen. Toinen koeoja B sijoitettiin pohjoissuunnassa 20 metrin päähän A:sta ja linjalle $y=738 - 740$. Tämä oja koostui kahdesta kulmittain olevasta 20 metrin mittaisesta kaistasta. Koeojien ja koekuoppien sijoittuminen käy ilmi yleiskartasta. Koekaivetun alueen koko on 60x180 metriä. Koekuoppia kaivettiin 23 kpl. Yhteensä avattua aluetta on 155 m²

Konekuorinnan jälkeen kaivamista jatkettiin kyntökerroksen alaosasta ja sen alta lapiolla, kovaa savimaata ei juurikaan voinut tai ollut tarvetta kaivaa lastoilla. Maata ei seulottu eikä kuorittua kyntökerrosta käyty läpi. Koekuopat kaivettiin lapiolla, myös kyntökerroksen osalta.

HAVAINNOT KAIVAUSALUEILTA

Pohjoisempi koeoja B oli täysin löydötön ja kyntökerroksen alla oli puhdas hiesu/savi. Maaperä oli hieman vaaleampi, ”hiesuisempi” kuin koeojassa A. Koeoja A oli myöskin löydötön. Kyntökerroksen alla oli kuitenkin tummaa, hiilistä palomaata lähes koko ojan pituudelta. Muuten kyntökerroksen alainen maaperä oli harmaata savea. Savi oli kuumuuden johdosta palanut punaiseksi kerrokseksi erityisesti ruuduissa x=103 – 108. Kerros oli noin 10 cm paksuinen alkaen kyntökerroksen alaosasta, josta punaisen murumaiseksi palaneen kerroksen osuus oli noin 5 cm. Voimakkaimmin ja selvimmin ilmiö erottui ruudussa 107/701. Palaneen saven alueen laajuus oli 150 cm ja sen päällä ja ympärillä oli nokista savea. Kyntökerroksen alainen taso puhdistettiin ja dokumentoitiin piirtämällä. Palomaa ei jatkunut itään ylärinteeseen ojan ulkopuolelle, vaan koekuopat tällä puolella olivat puhtaita. Sen sijaan aivan putkilinjalla ja ojan länsipuolella olevissa koekuopissa havaittiin lisää nokikerrosta. Kerros kaivettiin pois ja sen alta tuli puhdas pohjasavi. Palokerroksesta ei tullut löytöjä. Palokerroksen syntytavasta tai ajankohdasta ei saatu mitään tietoja. Siihen ei liittynyt mitään rakenteita, kaivantoja tai kiveyksiä. Näytti lähinnä siltä, että maanpinnalla on joskus poltettu ehkä roviota tai kyseessä on jonkin ylempänä olleen täysin tuhoutuneen rakenteen pohja. Hiilikerros tuskin liittyy mitenkään kivikautiseen asuinpaikkaan, todennäköisemmin paikan historiallisen ajan vaiheisiin. Jos paikalla olisi ollut jokin palanut rakennus, olisi pellostä varmastikin löytynyt enemmän jätettä. Kyntökerroksen paksuus tällä kohdalla oli 28 – 30 cm. Korkeusvaatukset hiilen levintäalueelta ovat hieman yli 32 m mpy, muutaman metrin alempana kuin kivikautiset löydöt.

Edellä mainittujen notkon pohjalla sijaitsevien koekuoppien hiilikerroksen lisäksi ei saatu muita havaintoja ihmistoiminnasta. Koekuopissa oli kyntökerroksen alla vain puhdasta savea. Aivan eteläisimmässä koekuopassa oli näkyvässä maanomistajan mainitsema täyttömaakerros noin 25 cm paksuudelta. Kiven ja hiekan sekaisen pintakerroksen alla oli toinen ”alkuperäinen” kyntökerros. Täyttömaa ei ulotu tutkimusalueelle. Alueella ei näyttänyt olevan kyntämisen lisäksi muuta historiallisen ajan ihmistoiminnan aiheuttamia häiriöitä.

LÖYDÖT

Esihistorialliset löydöt olivat hyvin vähäiset. Pintapöiminnassa löytyi yksi pieni kvartsin kappale, josta ei voi varmasti sanoa onko se iskos. Koekuopasta 60/740 löytyi pieni mahdollisesti hiotun kiviesineen katkelma. Tiivis tumma kivilaji ja yhdellä sivulla näkyvä sileä hiottu pinta viittaisi ehkä taltan tai kirveen katkelmaan. Löytö tuli sekoittuneesta kyntökerroksesta. Samassa kuopassa oli myös historiallisen ajan löytöjä kuten liitupiipun pesän kappale. Koekuopassa 100/730 oli yksi kvartsi-iskos kyntökerroksessa. Nämä kolme löytöä olivat koekaivauksen ainoat talletetut löydöt. Löytökorkeus on 34,5 – 35 m mpy. Pellon pinnalla ja kyntökerroksessa näkyi tiiltä, kuonaa ja punasavikeramiikan paloja, mutta tätä sekoittunutta historiallisen ajan materiaalia ei kerätty talteen. Esihistorialliset löydöt vastaavat levinnältään aikaisemmin havaittua aluetta. Historiallisen ajan kylätontti (Kaukoila)

on rajattu selvästi putkilinja ulkopuolelle, tutkimuspaikasta noin 250 metriä kaakkoon. Tutkimusalueellekin oli kuitenkin levinnyt historiallisen ajan jätettä.

KAIVAUKSEN TULOKSET

Kaivaukset löydöt olivat hyvin vähäiset. Kivikautista kulttuurikerrosta ei ole muodostunut saviseen maahan tai se on kokonaan hävinnyt. Historialliseksi tai mahdollisesti jopa nykyaikaiseksi tulkittu palomaakerros ei vaadi jatkotutkimuksia. Kaukoila 2:n kivikautinen asuinpaikka on ilmeisesti täysin sekoittunut kyntökerrokseen. Maakaasuputken rakentamiselle ei ole muinaismuistolain asettamia esteitä tässä kohteessa.

Helsingissä 13.3.2009

FM Johanna Seppä

NEGATIIVILUETTELO

Vihti Kaukoila 2
Kuv. Johanna Seppä

F145753:1	Yleiskuva tutkimusalueesta. Sänkipeltoa pintapoimitaan. Etelästä.
F145753:2	Työkuva. Kone kaivaa linjalla y=740. Lännestä.
F145753:3	Koeoja A y=700. Tummaa maata kyntökerroksen alla. Etelästä.
F145753:4	Lähikuva nokimaasta ruudussa 107/701. Lännestä.
F145753:5	Koeoja B y=740. Puhdasta savea kyntökerroksen alla. Lännestä.
F145753:6	Koeoja A y=700. Punertava palokerros profiilissa. Lännestä.
F145753:7	Koeoja A y=700. Punertava palokerros profiilissa, lähikuva. Lännestä.
F145753:8	Ryhmäkuva. Vas. Johanna Seppä, Mikko Moilanen, Ulla Moilanen, Anniina Hopeala, Jan-Erik Nyman, Riikka Mustonen.

DIALUETTELO

Vihti Kaukoila 2
Kuv. Johanna Seppä

D61267:1	Yleiskuva tutkimusalueesta. Sänkipeltoa pintapoimitaan. Etelästä.
D61267:2	Työkuva. Kone kaivaa linjalla y=740. Lännestä.
D61267:3	Koeoja A y=700. Punertava palokerros profiilissa, lähikuva. Lännestä.

KARTTALUETTELO

Vihti Kaukoila 2
Johanna Seppä 2008

piirtänyt ja digitoinut Riikka Mustonen

nro	tyyppi	aihe	mk	koko	sivu
1.	Yleiskartta	Tutkimusalue	1:1000	A3	13
2.	Tasokartta	Koeoja A, taso kyntökerroksen alla	1:50	A4	14

VIHTI KAUKOILA 2
Johanna Seppä 2008

f 145753:1 Yleiskuva. Maakaasuputken linja ja kivikautinen asuinpaikka ovat kuvassa keskellä. Vasemmalla Oinasjoen rantapusikkaa. Kuvattu linjan suuntaan pohjoiseen. Sänkipeltoa pintapoimitaan tutkimuksen aluksi.

f 145753:2 Kone kuorii peltomultaa pois koejasta B. Lännestä.

Kuv. Johanna Seppä 2008

VIHTI KAUKOILA 2
Johanna Seppä 2008

f 145753:3 Koeoja A. Kyntökerroksen alla ollut palomaakerrosta paljastetaan esiin lapiolla. Etelästä.

f 145753:4 Koeoja A. Puhtaan saven pinnalla kyntökerroksen alla on tummaa nokista maata. Länneestä.

Kuv. Johanna Seppä 2008

VIHTI KAUKOILA 2
Johanna Seppä 2008

f 145753:7 Koeoja A. Profili ruudusta 107/702. Punaiseksi palanut savi erottuu murumaisen rakenteensa puolesta ympäröivästä tiiviistä savesta. Lännessä.

f 145753:8 Ryhmäkuva. Vas. Johanna Seppä, Mikko Moilanen, Ulla, Moilanen, Anniina Hopeala, Jan-Erik Nyman, Riikka Mustonen.

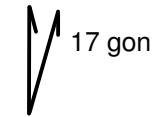
Kuv. Johanna Seppä 2008

VIHTI Kaukoila 2
 Johanna Seppä 2008

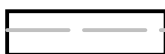
Yleiskartta 1:1000
 Piirt. ja digit. Riikka Mustonen
 Pohjana peruskartta.

N kartta

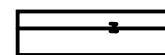
Kaivausalue, löydön koekuoppa,
 löydöllinen koekuoppa

Suunniteltu kaasulinja

Toiminta-alueen rajat

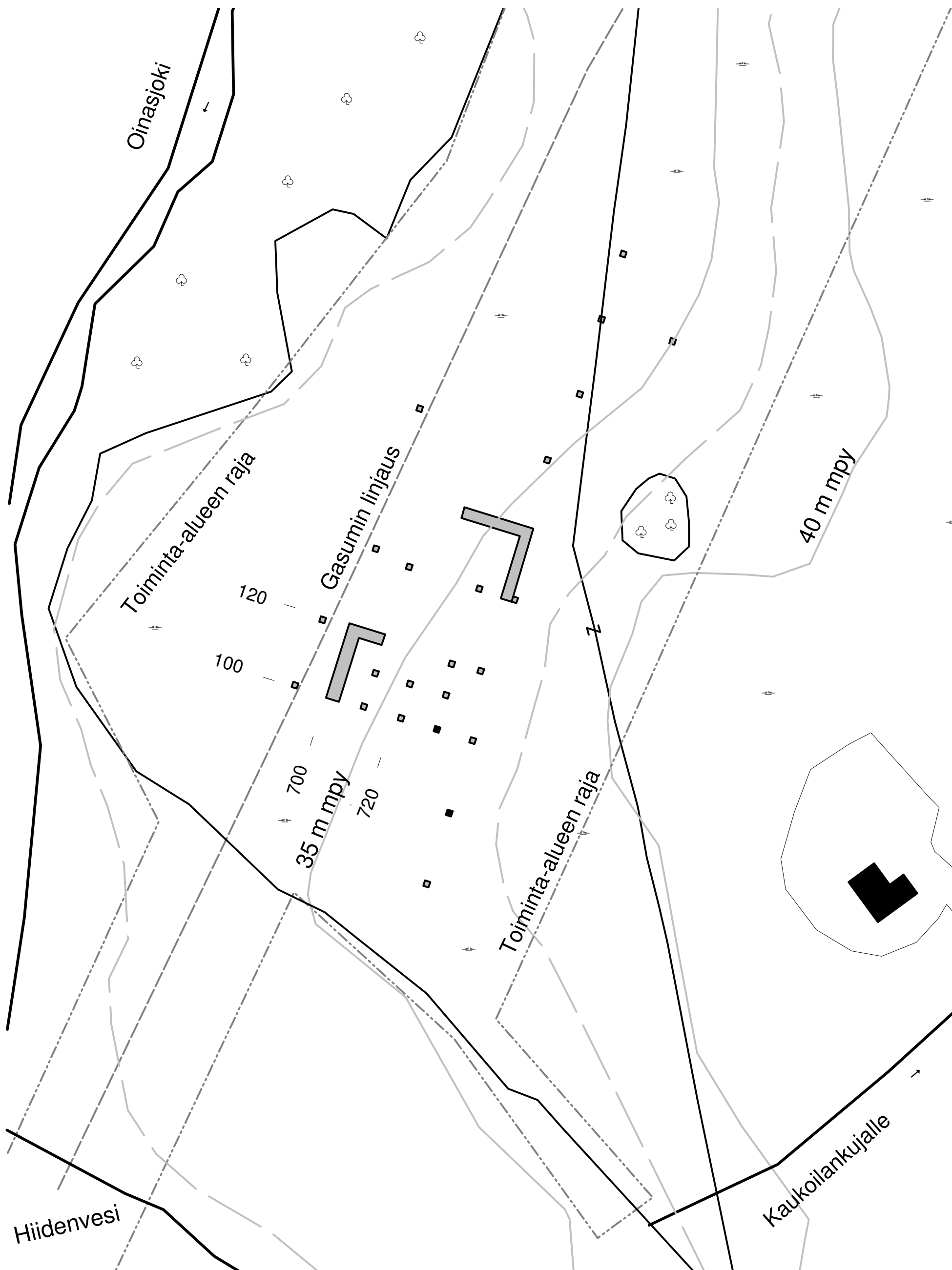
Sähkölinja

Korkeuskäyrä

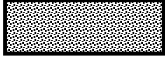

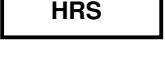
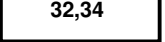
Metsää, peltoa

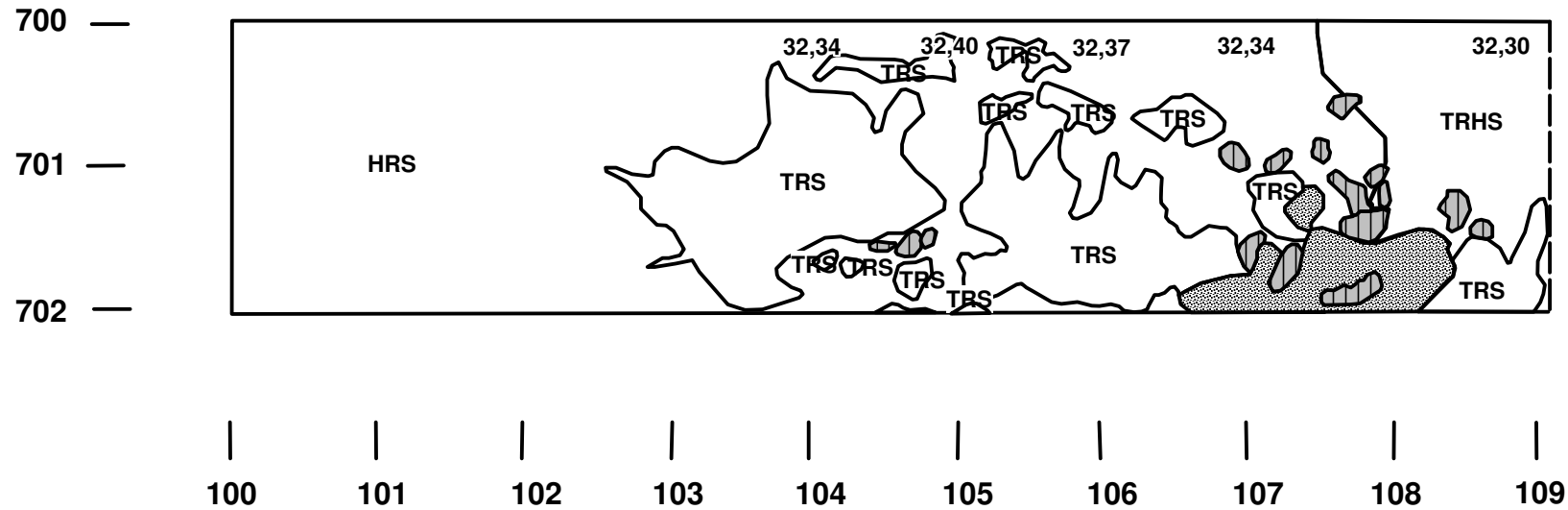

VIHTI Kaukoila 2
Johanna Seppä 2008

Koeoja A
Puhdistettu taso kyntökerroksen
alla
Tasokartta 1:50
Piirt. ja digit. Riikka Mustonen

	Musta noensekainen savi
	Punertavanruskea palanut savi
	Tummanruskea savi
	Tummanruskean harmaa laikukas savi
	Harmaanruskea savi
	Vaaitusluku m mpy

LIITE:

Vihti Kaukoila 2
Johanna Seppä 2008

Koekuoppien vaaitusluettelo

X	Y	pinta	pohja	potero	täyttömaan pohja
60	740	34,19	33,46		33,99
80	740	34,59	34,37		
100	690	32,14	31,58		
100	700	32,67			
100	710	33,07	32,81		
100	720	33,59	33,3		
100	730	34,3	33,97		
100	740	34,97	34,5		
110	700	32,67			
110	710	33,09	32,75		
110	720	33,66	33,23		
110	730	34,49	33,98		
120	692	32,29	32,04	31,78	
120	700	32,66			
120	710	32,88	32,48		
120	720	33,68	33,05		
120	729	34,52	33,84		
120	737	35,17	34,59		
130	720	33,72	33,23		
140	710	33,06	32,81	32,63	
140	730	34,66	34,38	34,1	
140	737	35,43	35,15		
142	700	32,66	32,39		
160	700	32,55			
160	705	32,75			
160	710	32,95			
160	715	33,21			
160	720	33,53			
160	725	33,94			
160	730	34,26			
160	735	34,62			
160	740	34,95			
160	745	35,29			
179	737	34,64	34,44	34,29	
182	700	32,47	32,17		
199	740	34,37	33,98		
219	740	34,23	33,83		
219	760	35,61	35,13		
239	760	33,37	32,9		
259	760	34,01	33,55		